

MUZEJNÍ ČTVRTLETNÍK

140

LET MUZEA
ČESKÉHO RÁJE
V TURNOVĚ

Dítě v chalupě

Jak v minulosti žily, hrály si a pomáhaly děti na statku.

Strana 4

Z dějin tur(nov)istiky

Setkání s drogistou Jaroslavem Rochovanským.

Strana 3

Jantar jinak

Křehkost, krása, historie i působivá síla.

Strana 5

Co nás čeká a co bylo?

Přehled akcí a výstav i fotovzpomínky.

Strana 8

Když se dílo daří

Autor textu:

VLADIMÍRA JAKOUBĚOVÁ

Výstava, kterou muzeum připravilo na letošní hlavní návštěvní sezónu, představuje držitele prestižních titulů v oblasti tradičních řemesel a rukodělných dovedností, kteří žijí a tvoří v Libereckém kraji. Ve výstavních prostorách muzea a Kamenářského domu vystavuje svá díla celkem 37 řemeslníků – skláři, přadleny a tkalci, truhláři, řezbáři, košíkáři, kameníci, brusiči drahých kamenů, sedláři, kováři, krajkářky či tvůrci podmaleb, masopustních masek a vánočních ozdob z foukaných perliček. Všichni tito mistři navazují na práci svých předků, uchovávají tradiční technologické postupy a svým uměním významně přispívají k zachování kulturního dědictví našeho kraje.

Když se řekne kulturní dědictví, většina lidí si představí hrady, kostely, roubené chalupy nebo historické sbírky muzeí. Kulturní bohatství regionu však netvoří jen památky hmotné. Stejně důležité jsou i tradice, zvyky, písně, řemeslné dovednosti nebo znalosti předávané z generace na generaci. Právě tyto projevy označujeme jako nemateriální kulturní dědictví. V Libereckém kraji mají tyto hodnoty mimořádně silné zastoupení.

Na Českolipsku, v Podještědí, Pojizeří či Podkrkonoší se dodnes dochovala řada těchto projevů – od masopustních občůzek přes lidové písně a písmáctví až po tradiční řemesla. Mnohé z nich jsou součástí každodenního života místních komunit, jiné přežívají díky nadšení jednotlivců, spolků, folklorních souborů nebo muzeí. Nemateriální kulturní

dědictví zahrnuje širokou oblast lidských činností. Důležité místo mezi nimi zauímají řemeslné technologie a dovednosti – například tkalcovství, zpracování dřeva, skla či drahých kamenů. Ty představují důležitou součást identity regionu a zároveň zdroj kulturní rozmanitosti. Nejsou však neměnné.

Pokračování na straně 2

Pokračování ze strany 1

Po staletí se vyvíjejí a přizpůsobují novým podmínkám. Některé zanikly, jiné získaly novou podobu. Zároveň však existuje riziko, že se některé projevy vytratí úplně, spolu s těmi, kteří je umění předávat dál. Proto je důležitá jejich dokumentace a podpora. O lidovou kulturu se badatelé zajímají od konce 19. století. Národopisci a badatelé zaznamenávali písně, obyčeje, vyprávění i řemeslné postupy. V našem kraji však byla dokumentace dlouhou dobu nahodilá, a řada cenných informací se proto nedochovala. Ke změnám došlo teprve v posledních desetiletích.

Významnou roli v tomto procesu sehrálo přijetí Úmluvy o zachování nemateriálního kulturního dědictví organizací UNESCO v roce 2003, k níž se Česká republika připojila roku 2009. Nemateriální kulturní dědictví tak v České republice poprvé získalo jasně vymezený rámec ochrany. Úmluva zároveň upozornila na skutečnost, že kulturní dědictví netvoří pouze památky a sbírkové předměty, ale také živé projevy lidské kultury – znalosti, zkušenosti a dovednosti, které lidé vnímají jako součást své identity. Do naplňování těchto principů se zapojila síť odborných regionálních pracovišť. V Libereckém kraji bylo v roce 2004 péči o nemateriální kulturní dědictví pověřeno Muzeum Českého ráje v Turnově. Instituce se postupně stala místem, kde se propojuje odborný výzkum, dokumentace i popularizace tradičních kulturních projevů. Ve spolupráci s dalšími paměťovými institucemi, obcemi, spolky i samotnými nositeli tradic tak přispívá k uchování a podpoře kulturních hodnot, které by jinak mohly postupně zaniknout.

Jednou z nejvýznamnějších forem podpory tradičních řemesel je udělování prestižních ocenění na krajské i celostátní úrovni. Tato ocenění získávají mistři, kteří dokonale ovládají tradiční technologie a zároveň dokážou své znalosti a dovednosti předávat dalším generacím. V Libereckém kraji je udělován titul „Mistr tradiční rukodělné výroby Libereckého kraje“, na celostátní úrovni pak

prestižní ocenění „Nositel tradice lidových řemesel“. Nejde přitom pouze o symbolické uznání jejich práce. Tito řemeslníci jsou často posledními nositeli jedinečných technologických postupů a znalostí, které se po staletí předávaly z generace na generaci. Svou činností zároveň dokazují, že tradiční řemesla mohou být i dnes živou součástí regionální kultury, místního podnikání a udržitelného rozvoje. Podobný význam mají i zápisy specifických řemeslných postupů na krajský a následně národní Seznam nemateriálního kulturního dědictví. Ti nejlepší z nejlepších jsou pak zapsáni na Reprezentativní seznam nemateriálního kulturního dědictví lidstva UNESCO. I ty v našem kraji máme – skláře, výrobce vánočních ozdob z foukaných perliček, lotkáře a ochotníky. Spolu se zápisy jsou všechny oceněné statky systematicky dokumentovány a chráněny.

Nemateriální kulturní dědictví však není jen předmětem odborného zájmu. Je především živou součástí společnosti. Uchovává paměť regionu a vytváří pocit sounáležitosti. V době rychlých společenských změn představuje důležitý stabilizační prvek a připomínku kontinuity mezi minulostí a současností. Stále častěji se také ukazuje, že tradiční znalosti mohou být inspirací pro současnost. Naši předkové využívali postupy šetrné k přírodě, hospodařili s respektem ke krajině a dokázali vyrábět kvalitní výrobky z místních zdrojů. Některé z těchto zkušeností mohou být cenné i dnes – například při hledání udržitelnějších způsobů života nebo při obnově vztahu člověka k místu, kde žije. Péče o nemateriální kulturní dědictví proto není pouhým návratem do minulosti. Je investicí do budoucnosti. Tradice totiž nejsou uzavřenou kapitolou dějin, ale živým organismem, který se neustále vyvíjí spolu s lidmi, kteří jej vytvářejí a předávají dál. Právě v tom spočívá jejich největší hodnota.

Výstavu *Když se dílo daří – řemesla z kraje pod horami* finančně podpořilo Ministerstvo kultury České republiky. ✨

Prezentace mistrů tradičních řemesel

Doprovodný program k výstavě *Když se dílo daří – řemesla z kraje pod horami*
Muzeum Českého ráje v Turnově
Výstavní sál a atrium

1. 7. 2026

Soňa Růžičková – keramika

8. 7. 2026

Jaroslav Kohout – hudební nástroje

Ladislav Šlechta – drátenictví

Iva Válková – předení na kolovratu

15. 7. 2026

Sitková Marie – kovářství

Jiřina Štrynclová – sklo nad kahanem

22. 7. 2026

Stanislav Jiroš – výroba černé bižuterie

Jana Sojková – podmalba na skle

29. 7. 2026

Pavla Jůnová – podmalba na skle

Štěpánka Kurfiřtová – broušení

drahých kamenů

5. 8. 2026

Petr Klíma – štípaný šindel

Jana Voháňková – předení na kolovratu

12. 8. 2026

Rautis Poniklá – vánoční ozdoby ze skleněných foukaných perliček

Pavel Šrytr – výšivka

Jarmila Volejníková – vánoční ozdoby

ze skleněných foukaných perliček

19. 8. 2026

Milena Juřicová – paličková krajka

Arnošt Möller – kožedělná výroba

Karel Sobotka – skleněné figurky

26. 8. 2026

Kamila Parsi – sklo

Jiřina Růtová – perník

Výstavní sál
Kamenářský dům
Když se dílo daří
20. 6. 2026 – 17. 1. 2027

Z dějin tur(nov)istiky Jaroslav Rochovanský (1881-1942)

Autor textu:

ANTONÍN MOJSL

V ýznamným činovníkem turnovského odboru Klubu českých turistů byl Jaroslav Rochovanský, obchodník provozující drogerii v domě čp. 195 v dnešní Palackého ulici. Členem odboru se stal roku 1910, v roce 1914 byl zvolen do jeho výboru a od roku 1920 pak po více než dvacet let zastával funkci klubového pokladníka. Péče o finance tehdy zahrnovala správu členských příspěvků, evidenci nákladů na údržbu turistických cest a značení, stejně jako shromažďování prostředků na vydávání propagačních materiálů či podporu výstavby turistické infrastruktury.

Jaroslav Rochovanský se narodil 22. června 1881 v Čáslavi v domě čp. 162 do rodiny Jindřicha Rochovanského, skladníka v tamním cukrovaru a pozdějšího vedoucího obchodu se smíšeným zbožím. Vystudoval čáslavské piaristické gymnázium a v letech 1897-1902 se vyučil na drogistu u rychnovského magistra Holoubka. Léta praxe prožil v drogeriích v Pardubicích, Českých Budějovicích, Vysokém Mýtě či Šumperku. V Turnově ho registrujeme v roce 1905, kdy si pronajal obchod a byt v domě čp. 195, který vlastnila rodina zlatníků Vondrákových. Okresní úřad mu v říjnu roku 1905 chválil živnostenskou koncesi k provozování obchodu s materiálem zbožím, doplněnou v lednu roku 1906 o povolení k prodeji lihovin v uzavřených lahvích. Ve své drogerii, kterou pojmenoval U Bílého kříže, nabízel různorodý sortiment - hygienické potřeby, kosmetiku, parfumerii, gumové zboží, barvy, laky, oleje, koření či medicínalní čaje, likéry a vína. Některé kosmetické výrobky připravoval sám ve vlastní „laboratoři“. Oblíbené měly být jeho ústní

Jaroslav Rochovanský

vody, zubní pasty, dětské zásypy či mýdla. Za svou specialitu označoval karamely (bonbony) proti kašli nazývané „granátky“. Nabízel i prodej fotografických přístrojů a veškerého příslušenství k vyvolávání snímků.

Oporou v podnikání mu byla jeho žena Marie (1888-1930), dcera turnovského hostinského Antonína Vlka, se kterou se oženil 19. dubna 1909 v kostele sv. Mikuláše v Turnově.

V roce 1920 spoluzakládal v Turnově nákupní a výrobní družstvo Gremodroga, které spravovalo sklady s drogistickým zbožím a řídilo zásobování obchodů v severovýchodních Čechách. Od počátků družstva dělal jeho jednatelem. V roce 1937 byl zvolen za starostu grémia drogistů v Mladé Boleslavi. Také to, že byl členem turnovského obecního zastupitelstva, místostarostou turnovského Obchodního grémia a členem vedení zdejší Městské spořitelny, ukazuje, že měl mezi místními lidmi velký respekt a důvěru. V roce 1925 byl jedním z hlavních pořadatelů Krajské výstavy v Turnově - v rámci výstavního ubytovacího odboru se staral o noclehy pro návštěvníky akce.

Drogerie Jaroslava Rochovanského se zároveň stala turistickou poptavárnou. Příchozí zde mohli získat informace o značených trasách v okolí Turnova, doporučení na výlety do oblasti Českého ráje či tipy na ubytování. Nakoupit tady mohli také turistické průvodce a mapy nebo další potřebné vybavení na cesty. Existence turistické poptavárny v prostorách soukromého podniku dokládá postupnou profesionalizaci slu-

žeb poskytovaných návštěvníkům regionu a rostoucí význam cestovního ruchu pro město i jeho okolí.

Jaroslav Rochovanský zemřel 4. ledna 1942 ve věku 60 let. Drogerii dále provozovali jeho synové Jaroslav (*1910) a Jindřich (*1914), a to i v těžkých dobách protektorátu a poválečných letech. V prosinci roku 1945 jsou noví majitelé chváleni v deníku Stráž severu: „Oba vedou obchod v duchu otcově a se stejnou vrozenou solidností. Jsou specialisty v obchodě s chemikáliemi a laboratorními potřebami. Se sportovním elánem zmáhají všechny potíže a mohou se pochlubit nemalými úspěchy. Vždyť pravý mandlový olej pro diamantárnu v Turnově dodávají jen oni. Také brusiči dráhozemů až z Amsterdamu na ně nezapomínají, právě tak jako řada zákazníků z výstavy v roce 1925, kteří jsou nyní ve Francii a v Anglii“. Koncese k provozování obchodu jim byla národním výborem zrušena výměrem z 28. června 1951, čímž byla v atmosféře budování socialistického hospodářství násilně přerušena dlouholetá rodinná tradice drogerie. ✪

Dům čp. 195 s drogerií Jaroslava Rochovanského. 40. léta 20. století.

P. T. pány turisty == zavítavší do českého ráje

upozorňuje na svůj sklad fotografických přístrojů, desek a všech potřeb pro pány amateury, dále velejemných druhů toaletních mýdel a voňavek, látek obzobových a zboží gumového, medicínalních vín, koňaku, čokolády, látek cídících a jiných potřeb

drogerie „u bílého kříže“
Jarosl. Rochovanský v Turnově,
Nádražní ulice.

Inzerce drogerie Jaroslava Rochovanského. 1906.

Dítě v chalupě na Dlaskově statku

Autor textu:

MICHAELA HAVELKOVÁ

Když dnes návštěvník vstoupí do Dlaskova statku v Dolánkách, ocitá se ve světě venkovského dítěte 19. století. Nová expozice Dítě v chalupě vypráví dějiny prostřednictvím obyčejných příběhů, vzpomínek, her, folkloru a každodenních zážitků. V centru pozornosti zde stojí dítě – jeho radosti, povinnosti, sny i obavy.

Muzeum Českého ráje v Turnově vydalo k expozici ilustrovaného průvodce, který návštěvníky provede jednotlivými prostory a seznámí ho formou veselého líčení s obsahem instalovaných scén. Hlavní hrdinkou je Kačenka, dcera hospodáře, která vypráví ze svého dětského pohledu o každodenním dění na statku a ve vsi. Každý kout domu ožívá konkrétními příběhy a situacemi, které návštěvníka vtahují do minulosti. Od července roku 2026 je text průvodce dostupný i ve formě audionahrávky k poslechu.

Kačenčino vyprávění zavádí návštěvníky nejprve do světnice, která byla centrem rodinného života. Zde se vařilo, jedlo, pracovalo i spalo. Děti si hrály na peci, ženy se scházely k draní peří a předení, starší členové rodiny vzpomínali na mladá léta. Expozice připomíná každodenní úkony spojené s přípravou jídla, pečením chleba nebo péčí o domácnost a ukazuje, jak se na nich podílely i děti. V dalších částech statku jsou představeny činnosti, které byly součástí výchovy. V přístěnku u světnice se chlupci seznamují s náradím a řemeslem, zatímco v horní světnici na vejminku se děvčata učí šít a připravovat výbavu do budoucího života. Vyprávění přibližuje také postavení prarodičů v rodině a jejich úlohu při předávání zkušeností. Prarodiče zde učí děti modlitbám, písním i praktickým dovednostem.

Významnou součást expozice tvoří dětské hry. Návštěvníci se setkávají s hrami využí-

vajíci kamínky, fazole, knoflíky, hliněné kuličky nebo dřevěného špačka. Připomenuty jsou také hry, které děti hrávaly venku na návsi či pastvinách, stejně jako říkadla a rozpočítadla, která si děti v Pojizeří říkaly při společné zábavě.

*„En ten týny, kdo viděl líny?
Já líny neviděl, já viděl raka,
on do potoka,
já za ním házel, on bobky sázel.
Křepelíčky, andělíčky,
šupi, šupi, tam.“*

Vedle her se expozice věnuje také školní docházce, podobě tehdejších učebních pomůcek a základním krokům, kterými děti procházely při osvojování čtení a psaní. Vyprávění zachycuje také svět lidových představ. V dětské fantazii se objevují bytosti známé z lidové slovesnosti – meluzína, had hospodářiček nebo vodník. Současně je přítomna každodenní náboženská praxe, modlitby a poutní tradice, které byly běžnou součástí života venkovských rodin. Samostatnou kapitolu představuje hospodářství a práce spojené s péčí o zvířata. Děti pomáhaly při pastvě hus, koz a krav, podílely se na drobných pracích kolem domu a trávily značnou část roku venku. Prostředí chléva, stodoly a okolních luk vytvářelo prostor nejen pro práci, ale také pro hry, dobrodružství a dětská setkávání.

Dítě v chalupě zároveň připomíná náročnost života minulých generací. Líčí přísnou

výchovu, těžkou práci, chudobu i nejistotu každodenního života. Současně ukazuje silné sociální vazby minulých generací, důležitost vzájemnosti a pomoci i úzké propojení člověka s rytmem přírody a hospodářského roku. Expozice si klade za cíl oslovit návštěvníky všech generací – děti, rodiče i prarodiče. Mladší návštěvníci zde objeví svět plný her, zvířat a dobrodružství, starší generace možná poznají ozvěny vyprávění svých vlastních předků. Expozice Dítě v chalupě proměňuje Dlaskův statek v místo, kde minulost není vzdálená historie, ale živá zkušenost. Nabízí možnost na chvíli zpomalit, nahlédnout do každodenního života našich předků a připomenout si, že za každým historickým předmětem stál skutečný člověk a jeho příběh. A právě díky Kačence a jejímu vyprávění mohou návštěvníci odejít s pocitem, že nebyli jen v muzeu, ale na krátké návštěvě u starých známých, kteří jim na okamžik otevřeli dveře do svého domova. ✨

Pohled do stálé expozice „Dítě v chalupě“.

Neočekávaný jantar

Autor textu:

LENKA LAURYNOVÁ

Tento tajuplný název nese v originále skupinová výstava čelních evropských představitelů současného autorského šperku, kterou prezentujeme v Klenotnici muzea až do konce září. Jedná se o exkluzivní českou premiéru druhého projektu šperkařské výtvarnice Heidemarie Herb žijící v italské Perugii, který cílí na oživení práce s tímto inspirativním materiálem, v minulosti často (zejména v zemích bývalého východního bloku) degradovaném použitím pro masovou výrobu kýčovitých suvenýrů. Výstava ukazující různorodé přístupy k jantaru dvou desítek umělců byla loni v září zpřístupněna v Muzeu jantaru v pobaltském letovisku Palanga v Litvě a bezprostředně po skončení se letos v dubnu přesunula do Turnova.

První výstavní projekt tohoto ražení, nazvaný *Amber Chamber (Jantarová komnata)*, vytvořila H. Herb ve snaze přivést autory k práci s jantarem, ukázat šíři jeho možností a rehabilitovat jej v očích zájemců o současný autorský šperk už v roce 2015. Idea zarezovala a autorka konceptu představila výstavu postupně v Lucembursku, Polsku, Rakousku, Itálii, Litvě a USA. Pro aktuální výstavní projekt spojila síly s dr. Jurgitou Ludavičienė, hlavní kurátorkou Litevského národního muzea umění ve Vilniusu, jantar je totiž považován za národní kámen Litevců. J. Ludavičienė přizvala ke kurátorskému výběru H. Herb pěti litevských autorů. Vznikla tak kolekce 75 šperků 19 renomovaných zahraničních autorů, kterou jsme se rozhodli předložit českému publiku. Tuto jedinečnou příležitost přinesly bohaté mezinárodní kontakty našeho uměnovědného oddělení, konkrétně setkání s J. Ludavičienė na loňském festivalu šperku Munich Jewellery Week v bavorské metropoli.

Koncepce výstavy je pozoruhodná spojením autorů zkušených v práci s jantarem a šperkařů, kteří se s petrifikovanou prysky-

Deimanté Kiesutė, náhrdelník „Parhelion“, 2025, bukové dřevo, jantar, drát, stříbro

řící zkusili popasovat poprvé. Originální název výstavy *Unexpected Amber: Strong Feelings* (tedy doslova „neočekávaný jantar: silné emoce“) přitom odkazuje k prastarým evropským mýtům – nejen z oblasti antického Řecka, ale také z bohaté mytologie litevské, v obou je totiž jantar spojen s pocity, které hluboce formují lidskou duši: s láskou, nenávistí, žárlivostí, závistí, vzdorem, pýchou a zármutkem. Původní titul výstavy zároveň odráží vedle překvapivých autorských pojetí také neočekávanost přirozených setkání s jantarem vyplavovaným na baltské pobřeží, která jsou strůjcem intenzivních zážitků.

Vernisáže 21. května se osobně zúčastnili také někteří autoři: Margit Jäschke, Helfried Kodré, Heidemarie Herb, Lenka Laurynová, Jurgita Ludavičienė a Georg Dobler (zleva)

Prezentovaná autorská sestava zahrnuje z velké části také jména turnovskému publiku velice dobře známá z předchozích šperkařských sympozií: Georg Dobler,

Slawomir Fijalkowski, Helfried Kodré, Judy McCaig, Peter Skubic či dva účastníci posledního setkání v roce 2024, holandský šperkař a dlouholetý pedagog oboru šperk a design na univerzitě v Düsseldorfu Herman Hermesen a belgický výtvarník Peter Vermandere.

H. Herb se plánuje šperkům s jantarem věnovat i v budoucnu a zapojit do projektu také další autory, můžeme tedy na základě navázané spolupráce doufat v budoucí účast českých umělců – z těch, kteří už na poli práce s jantarem nejsou nováčky, jmenujme alespoň Pavla Opočenského nebo Karla Votipku.

Kurátorský výběr uvedený v Turnově pod názvem *Jantar jinak* střídá začátkem října prezentace tvorby letošních účastníků mezinárodního šperkařského sympozia, a turnovské muzeum tak potvrzuje i v jubilejním 140. roce své existence roli evropského šperkařského centra. ✨

Prsten Levy Grigienė z Litvy, 2025, dřevo, jantar, epoxid, fluorit, olejové barvy

Před šesti sty lety přišla zkáza hradu Rotštejna

Autor textu:

JIŘÍ ZOUL SAJBT

Skalní hrad Rotštejn byl postaven na východním okraji Klokočských skal v průběhu druhé poloviny 13. století, když si potomci významného velmože Markvarta z Hruštic dělili majetky na Turnovsku. Konkrétní datum založení Rotštejna, tak jako u naprosté většiny staveb z tohoto období, je neznámé, nicméně na základě genealogie rodu Markvartců můžeme uvažovat o průběhu 60. až 70. let 13. století.

Starší historiografie, více či méně se opírající o pozdně renesanční práci Bartoloměje Paprockého, považuje za zakladatele jistého Voka, jednoho z údajných synů Markvartice Jaroslava a tím vnuka zmiňovaného Markvarta z Hruštic. Vok bylo vskutku oblíbené jméno rotštejnské větve Markvartců, avšak v pramenech druhé poloviny 13. století žádnou osobu tohoto jména, kterou bychom mohli alespoň hypoteticky přiřadit do rodu Markvartců, nenacházíme a celá Paprockého pasáž o synech pana Jaroslava budí silný dojem zpětného promítnutí mladších reálií do minulosti, aby byl vyplněn prostor s nedostatkem dobových zpráv, nevznikalo hluché místo a celý markvartický rodokmen působil celistvě, což je praxe, kterou nacházíme i u dalších renesančních prací (např. Kronika česká Václava Hájka z Libočan).

V každém případě před rokem 1320, kdy se tento rod opět vrací do světla písemných pramenů, nacházíme již pět osob

Zřícenina hradu Rotštejn od západu, přelom 19. a 20. století.

píšících se po Rotštejnu. Jmenovitě to jsou dva Vokové, Zdeslav, Zdeněk a Markvart. I když to není v žádném z dochovaných zápisů výslovně uvedeno, je nasnadě, že se jedná o dvě generace. Minimálně dvě osoby jménem Vok napovídají, že by se mohlo jednat o otce a syna.

V tomto období, konkrétně v roce 1319, byl Rotštejn vypálen, z čehož byli obviněni Vok a Zdeslav z Rotštejna, příbuzní (snad přímo synové?) držitele hradu – Voka z Rotštejna. Následně byl ale hrad znovu obnoven a jako sídelní tomuto rodu sloužil až do první čtvrtiny 15. století. V roce 1415 prodává Žofka, vdova po Ješkovi z Rotštejna, hrad Ondřeji Paldrovi z Vařin, po němž Rotštejn zdědil jeho syn Václav, který byl katolíkem a stoupencem krále Zikmunda. Při Žižkově tažení

v létě roku 1424, kdy byl dobyt Valdštejn a Turnov, Rotštejn ještě unikl pozornosti husitů. O dva roky později však svému zhoubnému osudu neušel. V červenci roku 1426 byl husity oblehnut, dobyt a vypálen. Neví se, kdo konkrétně tento útok provedl. Lze však předpokládat, že se jednalo o část sirotčího vojska vracejícího se z vítězné bitvy u Ústí nad Labem (ta se odehrála 16. června 1426) zpět do východních Čech.

Ačkoli se Václav Paldra ještě roku 1433 píše „se sídlem na Rotštejně“, obecně se ale soudí, že tak učinil pouze z jisté setrvačnosti. Hrad po vypálení husity patrně už obnoven nebyl, snad pro omezené finanční možnosti Václava Paldry, který byl rytířem, tedy příslušníkem nižší, nikoli vyšší šlechty, jako byli původní páni z Rotštejna. Navíc můžeme předpokládat, že procházející husitské vojsko nezlikvidovalo pouze hrad, ale že k úhonně přišly i jemu příslušející vesnice, které se tak následně musely obnovovat a jejich obyvatelé nebyli schopni platit poddanské dávky, ze kterých by vrchnost hrad obnovila. Václav Paldra si pak založil nové sídlo v Klokočí, po němž se píše v roce 1439. Hrad Rotštejn byl ponechán svému osudu a v roce 1514 jej v urbáři hruboskalského panství, jehož se stal součástí již v pokročilém 15. století, nacházíme s označením „pustý“.

DRINGS

PORADENSTVÍ • SOFTWARE • HARDWARE

Dodavatel hardwaru a služeb v oblasti IT pro regionální obchodní partnery včetně Muzea Českého ráje v Turnově.

DRINGS, spol. s r. o., Turnov
www.drings.cz

Stalo se před sto lety

Autor textu:
DAVID MAREK

Před sto lety, 4. července, zastřelil v kozákovském revíru čtyřiašedesátiletý hajný Jan Kozák supu bělohavého. Kořist byla 6,5 kg těžká, rozpětí křídel 2,8 metru. Sup měl být následně vypreparován a uložen na zámku Hrubá Skála jako cenný exemplář, neboť hajný byl již 32 let ve službě u velkostatku Hrubá Skála.

Pozemek za provazárnou (JUTA), který patřil Sportovnímu klubu Turnov, začal mít konečně kontury budoucího reprezentativního stadionu celého českého severu. Část byla již o prázdninách roku 1926 oplocena a pracovalo se na úpravě náspu, který měl krom ochrany před velkou vodou do budoucna posloužit pro tribunu a zvýšený ohoz. Kromě fotbalového hřiště o délce 100 metrů, vyhovujícího podmínkám všech druhů zápasů, zde měly vzniknout čtyři tenisové kurty a hřiště pro házenou. Plánovaná dvou set metrová trať pro běžecké disciplíny měla být jednou z nejlépe založených lehkootletických drah v republice.

Dne 22. června bylo turnovské židovské obci uděleno povolení, aby při hloubení studny na svém hřbitově mohla uzavřít ulici z důvodu „vystřelování kamene“.

Koncem července před sto lety zavítala do Turnova výprava sedmdesáti amerických Čechů z Chicaga. Jejich výlet do Evropy byl spojen s účastí na přelomovém VIII. všesokolském sletu, který se konal od 26. června do 6. července a byl vůbec prvním sletem, který se uskutečnil na strahovském stadionu v Praze. Po skončení sletu pokračovali návštěvnou několika českých měst a při té příležitosti zavítali také do Turnova. Výpravu vedl Josef Plaček – činovníka chicagského Sokola a politik, který působil ve státní správě ve čtvrti Lawndale v Chicagu. Skupina do Turnova dorazila 28. července na cestě z Hradce Králové. Na nádraží je uvítali zástupci okresu a za zvuku hudby byli doprovázeni do města, kde je na náměstí pozdravil starosta JUDr. Václav Šolc. Velká část domů

V neděli 29. srpna 1926 byl ve dvě hodiny odpoledne položen základní kámen Riegrovy turistické chaty na Kozákově. (Foto V. J. Linhart)

podél hlavní tepny městem byla vyzdobena československými i americkými vlajkami a noviny zmiňují také jednu opravdovou vlajku z USA, která vlála na domě Amerikána pana Čenka Čížka, mědikovce na Vrchhůře, který strávil v USA dvaadvacet let a do rodné země se vrátil v roce 1920.

Před sto lety byla v Národním divadle přijata k realizaci hra turnovské spisovatelky Abigail Horákové s názvem Libušský jemnostpán.

Zklaudována byla stavba okresní silnice Pelešany – Mašov, ve výstavbě byly silnice Frýdštejn – Malá Skála a Pěčín – Příšovice. Před sto lety se poprvé v místních novinách objevila „Rubrika čtenářů“, která se dle předpokladu redakce novin měla stát jakousi tribunou veřejnosti, aby v ní vyjadřovala své pozorování a svou kritiku. Dne 13. srpna 1926 zde jistý J. S. vyjadřuje svůj nesouhlas se stále se rozšiřující reklamou kolem kašny na náměstí, podle nějž tyto výplody „malířů-amatérů“ zákazníkům spíše odrazují. Na druhou stranu jistý J. N-ek z Prahy jménem letních hostů chválil turnovské sady na okraji města, které jsou svou polohou a vkusným uspořádáním vskutku jedinečné. A to byl jeden z mála pozitivních příspěvků do této rubriky – většina byla negativní:

Upozorňuji povolané činitele, že již téměř 5 měsíců navezeno jest na cestu na Skalici, podél zahrady hotelu Hvězda pořádná hromada smetí, střepů a odpadků, čekající na

smilování se dobrých lidí, aby ji na patřičné místo odklidili, neboť jest si vědoma sama toho, že plotí tam nehoráznou ostudu. Jest na frekventovaném místě a poněvadž se neustále volá obecnost k čistotě, jest záhodno, aby hromada ta také jednou zmizela. Doufám, že se také tak stane co nejdříve.

T. F., Daliměřic

Hlasy Pojizerské ★

TÝDEN DĚTSKÝCH HER NA DLASKOVĚ STATKU

MUZEUM
ČESKÉHO RÁJE
V TURNOVĚ

DÍTĚ NA DVORKU
Přijďte si hrát, tvořit a pobýt po staru.
Umíte hrát špačky? Chodit na chůdách?
Umíte vázat otáplku? Ne? Tak my vás to
na Dlaskově statku naučíme!

VSTUP V RÁMCI VSTUPENKY DO DLASKOVA STATKU

14. 7.—19. 7. 2026
18. 8.—23. 8. 2026
(10.00—17.00)

DLASKOVĚ STATKY V DOLEŽKÁCH

Liberecký kraj

Dláskovův statek
Dolníky u Turnova 12, Turnov 1

Otvírací doba / Opening hours
úterý—neděle 9–17h

www.muzeumturnov.cz

Ohlédnutí za minulým čtvrtletím

Jaro jsme přivítali ve velkém stylu velkonoční akcí na Dlaskově statku v Dolánkách, v sobotu 4. dubna. Děti z folklorního souboru Malá Nisanka vynesly spolu s návštěvníky Smrtku a spolu s ní po proudu Jizery odpluly také poslední chladné zimní dny.

Další velkou oslavou tradic a kultury byly květnové Staročeské řemeslnické trhy v Turnově. Znovu potvrdily, že náš region i celá země jsou plné šikovných řemeslníků, skvělých muzikantů i divadelníků. Spojení poctivého řemesla a pestrého programu vytváří jedinečnou atmosféru a připomíná, jak důležité je pečovat o tradice a hodnoty, které nás spojují.

Muzejní čtvrtletník

Vydává Muzeum Českého ráje v Turnově,
Skálova 71, 511 01 Turnov
Povolení MK ČR – E 15658. ISSN: 1801-4054
Odpovědná redaktorka: Marcela Beranová, DiS
Grafická úprava: Martina Hamouzová a Erika Huptýchová
Sazba: Marcela Beranová, DiS
Tisk: Tiskárna UNIPRESS, s.r.o. Svobodova 1431, Turnov

Součástí Staročeských řemeslnických trhů bylo také ocenění dvou výjimečných osobností tradičního řemesla. Titul Mistr tradiční rukodělné výroby Libereckého kraje letos převzaly z rukou náměstkyně hejtmana Květy Vinklátové rytečka skla Pavlína Čambalová a keramička Soňa Růžičková – dvě ženy, které svým umem a celoživotní prací pomáhají udržovat tradiční řemesla stále živá.

K 140. výročí založení muzea vznikla společná fotografie turnovských muzejníků. Takový snímek pořizujeme zpravidla jednou za deset let jako vzpomínku a svědectví své doby.

Turnovská muzejní noc v pátek 19. června přilákala několik stovek návštěvníků. Vrcholem večera bylo vystoupení muzejní kapely Falešný poplach – jedinečného uskupení složeného z muzejníků různých profesí, jaké nemá žádné jiné muzeum v České republice. ✨

Uzávěrka tohoto čísla byla 20. června 2026.
Čtvrtletník je k dostání zdarma na pokladně muzea, v informačních centrech a muzeích v okolí Turnova.
Na adrese beranova@muzeum-turnov.cz si můžete objednat zaslání čtvrtletníku v elektronické podobě.
e-mail: beranova@muzeum-turnov.cz, tel.: 481 322 106
www.muzeum-turnov.cz

Kalendárium červenec, srpen, září

Výstavy:

Výstavní sál

20. 6. 2026 – 10. 1. 2027 Když se dílo daří – řemesla z kraje pod horami

Kamenářský dům

20. 6. 2026 – 10. 1. 2027 Když se dílo daří – řemesla z kraje pod horami

Klenotnice

21. 5. – 27. 9. 2026 JANTAR JINAK / UNEXPECTED AMBER: STRONG FEELINGS
Výstava současného jantarového šperku

Mineralogický kabinet

25. 6. 2026 – 17. 1. 2027 Geologický vývoj Českého masivu – příběh ukrytý v horninách

Akce:

7. 7. / 14. 7. / 21. 7. / 28. 7. / 4. 8. / 11. 8. / 18. 8. / 25. 8. (9:00–17:00) Den s mineralogem

1. 7. / 8. 7. / 15. 7. / 22. 7. / 29. 7. / 5. 8. / 12. 8. / 19. 8. / 26. 8. (9:00–17:00)
Do muzea za řemeslem

2. 7. / 9. 7. / 16. 7. / 23. 7. / 30. 7. / 6. 8. / 13. 8. / 20. 8. / 27. 8. (9:00–17:00)
Lezu, lezeš, lezeme – Letní lezecké čtvrtky pro malé i velké

4. 7. / 11. 7. / 18. 7. / 25. 7. / 1. 8. / 8. 8. / 15. 8. / 22. 8. / 29. 8. (9:00–17:00)
Řemeslné soboty na Dlaskově statku

5. 7. / 12. 7. / 19. 7. / 26. 7. / 2. 8. / 9. 8. / 16. 8. / 23. 8. / 30. 8. (11:00, 13:00, 15:00)
Loutkáři dětem v atriu muzea

14.–19. 7. / 18.–23. 8. (9:00–17:00)
Dítě na dvorku – Týden dětských her na Dlaskově statku

13. 7. / 10. 8. (od 18:00) Procházka za utrpením (Přednáška historika J. Z. Sajtba s procházkou Turnovem za utrpným právem)

18.–19. 7. (9:00–17:00) Dny lidové architektury na Dlaskově statku v Dolánkách

1. 7. – 30. 8. (9:00–17:00) Kytička z korálků
Prázdninová dílna v Kamenářském domě

26. 9. (9:00–17:00) Svatováclavské posvícení na Dlaskově statku

Otevírací doba

Muzeum Českého ráje v Turnově

červenec–září úterý až neděle od 9:00 do 17:00

Dlaskův statek

červenec–srpen úterý až neděle od 9:00 do 17:00
září úterý až neděle od 9:00 do 16:00

Změna programu vyhrazena.

Více na www.muzeum-turnov.cz